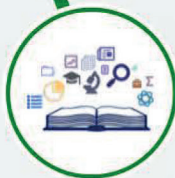

Наукові перспективи
Видавнича група

Перспективи та інновації науки

СЕРІЯ "ПЕДАГОГІКА"

СЕРІЯ "ПСИХОЛОГІЯ"

СЕРІЯ "МЕДИЦИНА"

№11(57) 2025

Тернопільський національний медичний університет імені І. Я. Горбачевського

Видавнича група «Наукові перспективи»

Луганський державний медичний університет

Громадська наукова організація «Система здорового довголіття в мегаполісі»

Християнська академія педагогічних наук України

Всеукраїнська асоціація педагогів і психологів з духовно-морального виховання

*за сприяння КНП "Клінічна лікарня №15 Подільського району м.Києва", Центру
дієтології Наталії Калиновської*

«Перспективи та інновації науки»

(Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)

Випуск № 11(57) 2025

Київ – 2025

Ivan Horbachevsky Ternopil National Medical University

Publishing Group «Scientific Perspectives»

Luhansk State Medical University

Public scientific organization "System of healthy longevity in the metropolis"

Christian Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine

**All-Ukrainian Association of Teachers and Psychologists of Spiritual and
Moral Education**

*with the assistance of the KNP "Clinical Hospital No. 15 of the Podilsky District of Kyiv", Nutrition Center of
Natalia Kalinovska*

"Prospects and innovations of science"

(Series" Pedagogy ", Series" Psychology ", Series" Medicine ")

Issue № 11(57) 2025

Kyiv – 2025

«Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)»: журнал. 2025. № 11(57) 2025. С. 3866

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 27.09.2021 № 1017 журналу присвоєно категорію "Б" із психології та педагогіки

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 27.04.2023 № 491 журналу присвоєно категорію "Б" із медицини: спеціальність 222

Рекомендовано до видавництва Президією громадської наукової організації «Всеукраїнська Асамблея докторів наук з державного управління» (Рішення від 17.11.2025, № 6/11-25)

Журнал видається за підтримки КНП "Клінічна лікарня №15 Подільського району м.Києва", Центру дієтології Наталії Калиновської.

Журнал заснований з метою розвитку наукового потенціалу та реалізації кращих традицій науки в Україні, за кордоном. Журнал висвітлює історію, теорію, механізми формування та функціонування, а, також, інноваційні питання розвитку медицини, психології, педагогіки та. Видання розраховано на науковців, викладачів, педагогів-практиків, представників органів державної влади та місцевого самоврядування, здобувачів вищої освіти, громадсько-політичних діячів. Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus (IC), Research Bible, міжнародної пошукової системи Google Scholar.

Голова редакційної колегії:

**Жукова Ірина
Віталіївна**

кандидат наук з державного управління, доцент, Лауреат премії Президента України для молодих вчених, Лауреат премії Верховної Ради України молодим ученим, директор Видавничої групи «Наукові перспективи», директор громадської наукової організації «Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління» (Київ, Україна)

Головний редактор: Чернуха Надія Миколаївна — доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної реабілітації та соціальної педагогіки Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Київ, Україна).

Заступник головного редактора: Торяник Інна Іванівна - доктор медичних наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник лабораторії вірусних інфекцій Державної установи «Інститут мікробіології та імунології імені І.І. Мечникова Національної академії медичних наук України» (Харків, Україна);

Заступник головного редактора: Сіданіч Ірина Леонідівна — доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (Київ, Україна);

Заступник головного редактора: Жуковський Василь Миколайович — доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри англійської мови Національного університету "Острозька академія" (Рівне, Україна).

Редакційна колегія:

1. Бабова Ірина Костянтинівна - доктор медичних наук, професор, старший науковий співробітник відділу економічного регулювання природокористування, ДУ "Інститут ринку і економіко-екологічних досліджень Національної академії наук України", лікар ФРМ (фізичної та реабілітаційної медицини) ДУ "Територіальне медичне об'єднання МВС України по Одеській області" (Одеса, Україна)
2. Бабчук Олена Григоріївна — кандидат психологічних наук, доцент, завідувач кафедри сімейної та спеціальної педагогіки і психології Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» (Одеса, Україна)
3. Бахов Іван Степанович — доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри іноземної філології та перекладу Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
4. Балахтар Катерина Сергіївна - здобувач ступеня доктора філософії (PhD) за спеціальністю 053. Психологія, старший викладач кафедри іноземних мов в Національному університеті ім. О. О. Богомольця (Київ, Україна)
5. Бартенєва Ірина Олександрівна - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» (Одеса, Україна)
6. Біляковська Ольга Орестівна — доктор педагогічних наук, професор кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи Львівського національного університету імені Івана Франка (м. Львів, Україна)
7. Вадзюк Степан Нестерович - доктор медичних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України, почесний академік Національної академії педагогічних наук України, завідувач кафедри фізіології з основами біотики та біобезпеки Тернопільського національного медичного університету імені І.Я. Горбачевського України (Тернопіль, Україна)
8. Вовк Вікторія Миколаївна - кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки Державного університету ім. Станіслава Штища в Пилі (м. Пила, Польща)
9. Гвожджевський Сильвія — кандидат наук, Державна професійна вища школа ім. Якуба з Парадижу в Гожуві-Великопольському (Польща)
10. Гетманенко Людмила Миколаївна - старша викладачка кафедри природничо-математичної освіти і технологій Інституту післядипломної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка (Київ, Україна)

11. Головач Наталія Василівна — кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри управління персоналом та економіки праці Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
12. Гречановська Олена Володимирівна – доктор педагогічних наук, професор кафедри філософії та гуманітарних наук Вінницького національного технічного університету (Вінниця, Україна)
13. Гудзь Наталія Іванівна - доктор фармацевтичних наук, професор, ад'юкт кафедри фармації і екологічної хімії Опольського університету, доцент кафедри технологій ліків та біофармації Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького (Львів, Україна)
14. Гуменишкова Тамара Рудольфівна — доктор педагогічних наук, професор, директор Придніпурської філії Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
15. Дерстуганова Наталія Вікторівна - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри освіти та управління навчальним закладом Класичного приватного університету (Запоріжжя, Україна)
16. Долгова Олена Миколаївна - кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
17. Журавльова Лариса Петрівна — доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології Поліського національного університету (Житомир, Україна)
18. Заячківська Оксана Василівна - кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів та економічної безпеки Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
19. Інжисевська Леся Анатоліївна — кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології та особистісного розвитку Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (Київ, Україна)
20. Ічанська Олена Михайлівна - кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
21. Кардаш Оксана Любомирівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри комп'ютерних технологій та економічної кібернетики Навчально-наукового інституту автоматизації, кібернетики та обчислювальної техніки Національного університету водного господарства та природокористування (м. Рівне, Україна)
22. Клімус Тереза Миколаївна - кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри соціології та соціальної роботи Національного університету "Львівська політехніка", завідувач сіхківського відділення денного догляду Львівського міського центру соціальних послуг "Джерело" (Львів, Україна)
23. Коваленко Олена Михайлівна - кандидат педагогічних наук, провідний науковий співробітник відділу профільного навчання Інституту педагогіки НАПН України (Київ, Україна)
24. Коваль Галина Миколаївна - доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри мікробіології, вірусології, епідеміології з курсом інфекційних хвороб Ужгородського національного університету (Ужгород, Україна)
25. Ковальчук Анна Сергіївна - здобувач ступеня доктора філософії (PhD) за спеціальністю 053 Психологія Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (Київ, Україна)
26. Корильчук Неоніла Іванівна – кандидат медичних наук, доцент кафедри терапії та сімейної медицини Тернопільського національного медичного університету імені І.Я.Горбачевського МОЗ України (Тернопіль, Україна)
27. Корнієнко Петро Сергійович - доктор юридичних наук, доцент, адвокат, заступник першого проректора по роботі з коледжами, професор кафедри філософії та соціально-гуманітарних дисциплін Національної академії статистики, обліку та аудиту (Київ, Україна)
28. Кравчук Володимир Миколайович, доктор юридичних наук, доцент, доцент кафедри конституційного, адміністративного та міжнародного права Волинського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)
29. Кравчук Людмила Степанівна - кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри фізичної терапії, ерготерапії, фізичної культури і спорту Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна», завідувач кафедрою фізичної терапії, ерготерапії, фізичної культури і спорту Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна» (Хмельницький, Україна)
30. Крайник Григорій Сергійович - кандидат юридичних наук, доцент, доцент Житомирського державного університету імені Івана Франка (Житомир, Україна)
31. Левков Анатолій Анатолійович - кандидат медичних наук, доцент кафедри фізичної терапії та ерготерапії Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (Полтава, Україна)
32. Лігоцький Анатолій Олексійович — доктор педагогічних наук, професор (Київ, Україна)
33. Лисенко Дмитро Андрійович - кандидат медичних наук, доцент кафедри внутрішньої медицини №2 Вінницького національного медичного університету (Вінниця, Україна)
34. Лич (Назарук) Оксана Миколаївна - доктор психологічних наук, доцент, член-кореспондент української академії акмеології, член громадської спілки «Національна психологічна асоціація», доцент кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
35. Макаренко Олександр Миколайович — доктор медичних наук, професор, академік Міжнародної академії освіти та науки, професор кафедри загальномедичних дисциплін Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
36. Мальцев Дмитро Валерійович кандидат медичних наук, завідувач лабораторії імунології і молекулярної біології Національного медичного університету імені О.О. Богомольця (Київ, Україна)
37. Марушова Олександра Анатоліївна - доктор наук з державного управління, доцент, завідувач кафедри публічного управління та інформаційного менеджменту ПВНЗ Університет Новітніх Технологій (м. Київ, Україна)
38. Мельник Володимир Степанович — доктор медичних наук, професор кафедри неврології Національного медичного університету імені О.О. Богомольця, декан медичного факультету №1 (Київ, Україна)
39. Мігенько Богдан Орестович – кандидат медичних наук, доцент кафедри терапії та сімейної медицини Тернопільського національного медичного університету імені І.Я.Горбачевського МОЗ України (Тернопіль, Україна)
40. Мігенько Людмила Михайлівна – кандидат медичних наук, доцент кафедри внутрішньої медицини №2 Тернопільського національного медичного університету імені І.Я. Горбачевського МОЗ України (Тернопіль, Україна)
41. Мідельський Сергій Людвігович – професор, Академік, Президент Регіональної Академії Менеджменту (Казахстан)
42. Міхальський Томаш — доктор наук, доцент кафедри географії регіонального розвитку Гданського університету (Польща)
43. Миргород-Карпова Валерія Валеріївна - кандидат юридичних наук, заступник директора з наукової роботи, старший викладач кафедри адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки Сумського державного університету (Суми, Україна)
44. Мочалов Юрій Олександрович - доктор медичних наук, професор, професор кафедри хірургічної стоматології та клінічних дисциплін ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (Ужгород, Україна)
45. Нікульчев Микола Олександрович – доктор богословських наук, кандидат філософських наук, професор, доцент кафедри філософії НУ «ОМА» (Одеса, Одеська область, Україна)
46. Олійник Світлана Валентинівна - кандидат фармацевтичних наук, доцент, доцент кафедри аптечної технології ліків Національного фармацевтичного університету
47. Помиткін Едуард Олександрович — доктор психологічних наук, професор, провідний науковий співробітник Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Язюна НАПН України (Київ, Україна)
48. Помиткіна Любов Віталіївна — доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
49. Попель Оксана Василівна - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри української та іноземної філології Одеського національного технологічного університету (Одеса, Україна)
50. Приходькіна Наталія Олексіївна - доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (Київ, Україна)
51. Прокоф'єва Марина Олександрівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри іноземної філології факультету лінгвістики та соціальних комунікацій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
52. Сирник Ярослав - доцент кафедри антропології Вроцлавського університету (Вроцлав, Польща)
53. Трушкіна Наталія Валеріївна - кандидат економічних наук, член-кореспондент Академії економічних наук України, дійсний член Центру українсько-європейського наукового співробітництва, старший науковий співробітник відділу проблем регуляторної політики та розвитку підприємництва, Інститут економіки промисловості НАН України (Київ, Україна)
54. Турчинова Ганна Володимирівна — кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету природничо-географічної освіти та екології Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (Київ, Україна)
55. Філіппова Лариса Валеріївна – доктор педагогічних наук, кандидат хімічних наук, доцент, доцент закладу вищої освіти кафедри медичної біохімії та молекулярної біології Національного медичного університету імені О.О.Богомольця, (Київ, Україна)
56. Хохліна Олена Петрівна — доктор психологічних наук, професор, професор кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
57. Чаусова Тетяна Володимирівна — кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології та особистісного розвитку Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (Київ, Україна)
58. Черська Марія Сергіївна - доктор медичних наук, завідувачка консультативно-діагностичним відділенням Державної Установи «Інститут ендокринології та обміну речовин НАМН України» (Київ, Україна)
59. Чумак Оксана Володимирівна - доктор економічних наук, доцент, науковий співробітник відділу статистики і аналітики вищої освіти Державної наукової установи «Інститут освітньої аналітики», (Київ, Україна)
60. Шевченко Валерія Геннадіївна - кандидат медичних наук, доцент кафедри хірургії #2 Одеського національного медичного університету (Одеса, Україна)
61. Яковичка Лада Савелівна — доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)

Статті розміщені в авторській редакції. Відповідальність за зміст та орфографію поданих матеріалів несуть автори.

ЗМІСТ

СЕРІЯ «Педагогіка»

Dzhurylo A.P. <i>EUROPEAN PRIORITIES AND NATIONAL POLICIES ON THE INTEGRATION OF PRESCHOOL AND SCHOOL-AGE IMMIGRANT CHILDREN INTO THE EUROPEAN EDUCATIONAL SPACE: A COMPREHENSIVE ANALYSIS OF GOVERNMENT APPROACHES AND INTEGRATION CHALLENGES</i>	36
Hertsovska N., Raikhel A., Myholynets K., Starnychuk A. <i>RETHINKING LANGUAGE ASSESSMENT: THE INTEGRATION OF NEUROLANGUAGE COACHING (NLC) FOR TRANSFORMATIVE LEARNING IN THE ESP CONTEXT</i>	50
Kotsyuba R.B., Hantimurov A.V. <i>USE OF INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES IN THE PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE DOCTORS IN THE PROCESS OF STUDYING LATIN AND MEDICAL TERMINOLOGY</i>	62
Kravets S.V., Konkuliovskiy V.V. <i>TRAVEL SHOWS AS TRANSLATION TRAINING MATERIAL WITHIN LINGUOCULTURAL IERTS (INDIVIDUAL EDUCATIONAL-RESEARCH TASKS)</i>	70
Mulesa O.Yu., Imre Yu.Yu., Kenherts S.S., Netse A.E. <i>FORMATION OF “GREEN” COMPETENCES OF FUTURE PHYSICS AND MATHEMATICS TEACHERS</i>	81
Popova L.M., Loboda O.V. <i>FORMATION OF STUDENTS’ FOREIGN LANGUAGE COMPETENCE USING TASK-BASED LANGUAGE TEACHING (TBLT)</i>	92
Roskvas I.A. <i>MODERNISING FOREIGN LANGUAGE TRAINING FOR FUTURE AGRICULTURAL ENGINEERS: GLOBAL EXPERIENCE AND UKRAINIAN PERSPECTIVES</i>	108
Serhiienko T.M., Shoptenko V.R., Lysenko O.A. <i>EFFECTIVENESS OF ONLINE PLATFORMS USING THROUGH THE PRISM OF THE PPP APPROACH IN TEACHING ENGLISH TO STUDENTS OF MILITARY EDUCATIONAL INSTITUTIONS</i>	117

Smikh R.A. <i>PROFESSIONAL TRAINING OF CYBERSECURITY AND INFORMATION PROTECTION SPECIALIST: THE SUBSTANTIATION OF KEY CONCEPTS</i>	125
Surkova K.V., Danylko O.H., Radul S.H. <i>FORMATION OF THE TRAINING TASKS COMPLEXITY FOR FUTURE REMOTE PILOTS OF UNMANNED AERIAL VEHICLES</i>	138
Аксьонова К.В. <i>ГРОМАДОЦЕНТРИЧНИЙ ПІДХІД ДО СОЦІАЛЬНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ВЕТЕРАНІВ ТА ЧЛЕНІВ ЇХНІХ СІМЕЙ В УКРАЇНІ</i>	150
Анушкевич В.І. <i>САМОРЕГУЛЯЦІЙНИЙ ПІДХІД У СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРІВ З ПСИХОЛОГІЇ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ</i>	163
Баличева Н.В., Баличева А.С. <i>ВПЛИВ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ НА ФОРМУВАННЯ ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ ЗДОРОВ'Я СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ</i>	176
Барда С.І., Московець Л.П. <i>ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ЗАСТОСУВАННЯ ФОРМУВАЛЬНОГО ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ І ПСИХОЛОГІВ</i>	183
Бачинська Н.А., Салата Г.В. <i>ІНСТИТУЦІЙНІ АСПЕКТИ СТВОРЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ОБЧИСЛЮВАЛЬНИХ ЦЕНТРІВ В УКРАЇНІ: ШТРИХИ ДО ПРОБЛЕМИ</i>	194
Беляєв С.Б., Ткачова Н.О., Ткачов А.С. <i>ПРОЄКТНА ТЕХНОЛОГІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ДО ПРОВЕДЕННЯ ФАНДРАЙЗИНГУ</i>	206
Білан В., Авраменко О. <i>ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ АДАПТИВНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ ОРГАНІЗМУ ДІТЕЙ РАНЬОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ</i>	218
Білецька Г.А., Третьюко В.В., Карпанасюк В.В. <i>СУТНІСТЬ І СТРУКТУРА САМООСВІТНЬОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ З ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ</i>	226
Бойко Я.А. <i>ОСОБЛИВОСТІ СТАЙНЕРІВСЬКОЇ КОНЦЕПЦІЇ ПЕРЕКЛАДУ В ЦИФРОВУ ДОБУ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ</i>	237

Бондаренко В.В., Вербовий В.П., Гузенко Є.В., Мазур І.М., Сатиров А.М. <i>ТАКТИКО-СПЕЦІАЛЬНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО ЯК ЧИННИК ОСОБИСТОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ</i>	250
Борис У.З. <i>УКРАЇНСЬКІ ДИТЯЧІ ЧАСОПИСИ ГАЛИЧИНИ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХІХ - ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ ЯК ЗАСІБ ПРИРОДНИЧОЇ ОСВІТИ</i>	262
Бондаренко С.В., Пилипишин О.І., Машталір А.І. <i>КУРС «ІСТОРІЯ УКРАЇНИ ТА УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ» ДЛЯ ЗДОБУВА- ЧІВ НЕПРОФІЛЬНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ: ІНТЕГРАЦІЯ ДИСЦИПЛІНИ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС</i>	278
Бондаренко С.В., Пилипишин О.І., Машталір А.І. <i>РЕЛІГІЯ, МЕДИЦИНА ТА ДУХОВНІСТЬ: ІСТОРИЧНИЙ ШЛЯХ СПІВІСНУ- ВАННЯ</i>	287
Брюховецька І.В., Крючкова Ю.В., Виговська С.В. <i>АНАЛІЗ РОЛІ НАУКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ В СИСТЕМІ САМОМЕНЕДЖМЕНТУ ВИКЛАДАЧА ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ</i>	299
Вадзюк С.Н., Толокова Т.І. <i>АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ НАУКОВО-МЕДИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ</i>	308
Варга Л.І., Липчанко-Ковачик О.В. <i>ІНТЕГРАЦІЯ КРАЇНОЗНАВЧОГО КОМПОНЕНТУ У ВИКЛАДАННЯ ІНО- ЗЕМНОЇ МОВИ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ МІЖКУЛЬТУРНОЇ ТА ІНШОМОВ- НОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ</i>	318
Варецька О.В., Хаустова О.В. <i>ТЕОРІЯ САМОЕФЕКТИВНОСТІ АЛЬБЕРТА БАНДУРИ ЯК НАУКОВЕ ПІДПРУНТЯ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІВ У ПІСЛЯДИПЛОМНІЙ ОСВІТІ</i>	328
Васенко В.В. <i>ОСОБЛИВОСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГРАФІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ УЧНІВ БАЗОВОЇ ШКОЛИ В УМОВАХ ОСВІТНЬОГО КЛАСТЕРУ</i>	341
Васенко В.В. <i>ПРОБЛЕМА ЦИФРОВІЗАЦІЇ У МОДЕРНІЗАЦІЇ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТ- НЬОЇ ГАЛУЗІ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ</i>	354
Василиків І.Б. <i>ПОНЯТТЯ ІНФОРМАЦІЇ У СТРУКТУРІ ТЕОРЕТИЧНИХ ОСНОВ ІНФОР- МАТИКИ ТА ЇЇ РОЛЬ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТ- КОВОЇ ШКОЛИ</i>	368

Васюк О.В., Маценко Л.М. <i>ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ</i>	378
Великдан Ю.В., Хищенко О.О., Пильтяй О.М. <i>АНАЛІЗ СУЧАСНИХ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕДІА ТА ІНТЕРНЕТ-ПЛАТФОРМ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ</i>	389
Вилков С.В., Кушнірук С.А. <i>НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ДИСКУРС ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В СУЧАСНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ</i>	402
Власенко Р.П., Поліщук К.М. <i>ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ГЕОГРАФІЇ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ</i>	413
Воровка М.І. <i>СОЦІАЛЬНО-ЕМОЦІЙНЕ ТА ЕТИЧНЕ НАВЧАННЯ В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЬСТВА: ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ РЕАЛІЗАЦІЇ</i>	425
Гаврилюк С.М., Скрипник Н.І. <i>ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДО МЕТОДИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ДОШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ</i>	435
Гевко О., Ліба О.М. <i>ФОРМУВАННЯ ЛОГІКО-МАТЕМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЧЕРЕЗ МІЖСУБ'ЄКТНУ ПАРТНЕРСЬКУ ВЗАЄМОДІЮ: ВІД ДОШКІЛЛЯ ДО ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ</i>	444
Горват М.В., Брижак Н.Ю., Кузьма-Качур М.І. <i>КРАЄЗНАВСТВО ЯК ПРОСТІР ВИХОВНИХ ІННОВАЦІЙ У ПОЗАКЛАСНІЙ РОБОТІ: ВІД ТРАДИЦІЙНОЇ ЕКСКУРСІЇ ДО ЦИФРОВОЇ ПОДОРОЖІ</i>	460
Гордійчук Я.А. <i>ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ ПІД ВПЛИВОМ ГЛОБАЛЬНИХ КРИЗ: СУЧАСНІ ПІДХОДИ ТА ПЕРСПЕКТИВНІ МОДЕЛІ</i>	472
Гуменюк В.В. <i>ПЕДАГОГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТРЕНІНГУ З РОЗВИТКУ ПАЦІЄНТООРІЄНТОВАНИХ КОМУНІКАТИВНИХ ЗДІБНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ МЕДИЧНИХ СЕСТЕР</i>	482
Демченко І.І., Григоренко Т.В., Тверезовська Н.Т. <i>ЗАСТОСУВАННЯ ЧАТ-БОТІВ ІЗ ШІ ДЛЯ ПІДТРИМКИ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ</i>	492

Дика Н.М., Глазова О.П. <i>ТЕКСТ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ УЧНІВ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ</i>	505
Діхтяр С.М. <i>ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ ВИВЧЕННЯ ВПЛИВУ ГІДРОЕЛЕКТРОСТАНЦІЙ НА ДОВКІЛЛЯ У ШКІЛЬНІЙ ГЕОГРАФІЇ</i>	515
Дубик Л.В. <i>ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ У ФОРМУВАННІ КЛІНІЧНОГО МИСЛЕННЯ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ВИКЛАДАННЯ ГІНЕКОЛОГІЇ</i>	525
Єрічева Т.Ю., Горденко С.І., Варивода К.С., Палієнко О.А. <i>МЕТОД ПРОЄКТІВ ЯК ЗАСІБ АКТИВІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ У СФЕРІ БЕЗПЕКОВИХ ДИСЦИПЛІН</i>	533
Заболотна А.В., Поліщук Т.В., Манзій О.П., Гедзик К.В. <i>ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ЕФЕКТИВНОГО ВПРОВАДЖЕННЯ AR-ТЕХНОЛОГІЙ У ВИКЛАДАННІ ГЕНЕТИКИ</i>	544
Загребельний О.В. <i>КОМАНДОУТВОРЕННЯ ЯК ЕЛЕМЕНТ ПРОФЕСІЙНОГО ЛІДЕРСТВА МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ</i>	552
Звєскова В.К. <i>МЕТОДИКА РОБОТИ АСИСТЕНТА ПЕДАГОГА В УМОВАХ ІНКЛЮЗІЇ</i>	562
Зіневич В.В. <i>ЦИФРОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ У СТРУКТУРІ ПРОФЕСІЙНОЇ МЕДІА-КУЛЬТУРИ ВИКЛАДАЧА ІНОЗЕМНОЇ МОВИ</i>	571
Злагодух Д.О. <i>ДИСКУСІЇ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ МЕТОД НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ КОМП'ЮТЕРНІ НАУКИ</i>	578
Зорочкіна Т.С., Литвин І.М., Здір Д.Р. <i>ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ-ЛОГОПЕДА ДО СТВОРЕННЯ ЦИФРОВОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ ДЛЯ ОСІБ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ</i>	587
Ільків А.В., Іванишин Г.Я., Лашків Т.В., Савчук Л.Д. <i>КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО МОДЕЛЮВАННЯ ПРАКТИЧНОГО КОМПОНЕНТУ ПРОФЕСІЙНОЇ ІНШОМОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ЗДОБУВАЧІВ ЛІНГВІСТИЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ: ЗМІСТ ТА СТРУКТУРА</i>	595

Кашина Г.С., Самойленко О.О., Бацуровська І.В., Кутафін Ю.В. <i>ІНТЕГРАЦІЯ STEAM-ОСВІТИ І МЕДІАОСВІТИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ БЕЗПЕЧНОГО ЦИФРОВОГО ПРОСТОРУ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ</i>	608
Кирик О.О., Ніколенко О.І. <i>ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ НАСЕЛЕННЯ ДОМЕДИЧНІЙ ДОПОМОЗИ</i>	621
Кірман В.К., Гапоненко К.М. <i>ПРОЄКТУВАННЯ СИСТЕМИ РОЗВИТКУ ГОТОВНОСТІ ВЧИТЕЛІВ ФІЗИКИ ДО РОБОТИ У ПРЕДМЕТНОМУ ЦИКЛІ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ</i>	631
Кіщук Н.В., Лукашенко М.П. <i>РОЗВИТОК ПОНЯТТЯ НАТУРАЛЬНОГО ЧИСЛА У ДІТЕЙ</i>	644
Коберник О.М., Бірук Н.П. <i>СУЧАСНИЙ УРОК ТЕХНОЛОГІЙ : КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄНТОВАНІ ЦІЛІ ТА СТРУКТУРА</i>	656
Козловський Ю.М., Прусак В.Ф., Рузяк Т.І. <i>ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ВИКЛАДАЧА ДО ПРОЄКТУВАННЯ ДИЗАЙНУ БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА У ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ</i>	671
Конопляник О.В. <i>ВПЛИВ ІГРОВОЇ ВПРАВИ "КВАДРАТ" НА РОЗВИТОК ШВИДКІСНО-СИЛОВИХ ЯКОСТЕЙ СТУДЕНТІВ</i>	684
Котелянець Н.В., Котелянець Ю.С. <i>ХАРАКТЕРИСТИКИ ГРИ ЯК ДНК ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ</i>	694
Кучеренко А.А. <i>КОМПЕНСАЦІЯ ОСВІТНІХ ВТРАТ З ІСТОРІЇ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ ШКОЛИ: МЕТОДИЧНІ СТРАТЕГІЇ РОБОТИ</i>	705
Кочубей О.В., Душечкіна Н.Ю. <i>РОЗВИТОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ ЗДОБУВАЧІВ ПРИ ВИВЧЕННІ КЛАСИФІКАЦІЇ ХІМІЧНИХ РЕАКЦІЙ</i>	713
Кузенко О.Й., Лопацький С.В., Юхимук В.П., Максимчук Л.П. <i>ВИКОРИСТАННЯ ДИТЯЧОГО ФУТБОЛУ В СПОРТИВНО-ОЗДОРОВЧІЙ РОБОТІ ВЧИТЕЛЯ ФІЗКУЛЬТУРИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ З ІНКЛЮЗИВНОЮ ФОРМОЮ НАВЧАННЯ</i>	725

Кучеренко А.А. <i>КОМПЕНСАЦІЯ ОСВІТНІХ ВТРАТ З ІСТОРІЇ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ ШКОЛИ: МЕТОДИЧНІ СТРАТЕГІЇ РОБОТИ</i>	736
Лахмотова Ю.В., Пономаренко В.В. <i>ПЕЙОРАТИВНА ЛЕКСИКА В СУЧАСНОМУ КИТАЙСЬКОМОВНОМУ ДИСКУРСІ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇЇ ПЕРЕКЛАДУ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ</i>	744
Лебідь І.Ю., Максимчук А.О. <i>ВІДОБРАЖЕННЯ ІДЕЙ РОЗУМОВОГО ВИХОВАННЯ У ФОРМУВАННІ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОФІЛЮ</i>	754
Левченко І.М., Бокшиц О.М., Каменська І.С., Литвин А.Ф. <i>СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ «ПРОФЕСІЙНА НАДІЙНІСТЬ» ТА ЙОГО ЗНАЧЕННЯ В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ</i>	767
Лещенко І.Т. <i>ФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ГУМАНІТАРНОГО ПРОФІЛЮ ПІД ЧАС СТУДІЮВАННЯ ДИСЦИПЛІН ПЕДАГОГІЧНОГО ЦИКЛУ</i>	777
Литовченко В.П. <i>ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ ДЕФІЦИТУ УВАГИ У СТУДЕНТІВ: АДАПТАЦІЙНІ РІШЕННЯ</i>	791
Логвиненко І.П. <i>БОТАНІЧНА ПРАКТИКА У ФАХОВІЙ ПІДГОТОВЦІ ВЧИТЕЛІВ ПРИРОДНИЧИХ НАУК</i>	803
Логвиненко В.М. <i>МЕТОДОЛОГІЧНА КУЛЬТУРА ЯК НЕОБХІДНА СКЛАДОВА ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ</i>	813
Лунгол О.М., Габорець О.А. <i>ІНТЕГРАТИВНИЙ ПІДХІД У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ДЛЯ ПІДРОЗДІЛІВ КРИМІНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ</i>	823
Малишевська Г.І., Яніцька Л.В., Єжель І.М., Прадій Т.П. <i>СИСТЕМНИЙ ПІДХІД ДО МОТИВАЦІЇ ТА АКТИВІЗАЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ І6 ТЕХНОЛОГІЇ МЕДИЧНОЇ ДІАГНОСТИКИ ТА ЛІКУВАННЯ</i>	832
Мариківська Г.А., Будянська В.А. <i>ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ</i>	845

Мартиненко С.М., Бричок О.В. <i>ВЗАЄМОДІЯ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ІЗ УЧНЯМИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ</i>	862
Матвієнко О.В. <i>ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ ПРИ ФОРМУВАННІ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПІДЛІТКІВ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ</i>	875
Матвієнко О.В., Ян Цзінвень <i>ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ МУЗИКИ ДО РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ</i>	891
Матвійчук О.Є., Пономаренко Л.О., Павленко Т.С. <i>БІБЛІОТЕКА ЯК СКЛАДОВА СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ</i>	909
Маценко Л.М., Лепеха О.Б. <i>ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ СУСПІЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ</i>	921
Михайлова А.Г., Яніцька Л.В. <i>ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ФОРМУВАННЯ ФАХОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ МОЛЕКУЛЯРНОЇ БІОЛОГІЇ</i>	931
Михальченко Н.В. <i>ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ДО РОЗВИТКУ РЕФЛЕКСІЇ ДІТЕЙ: ПЕДАГОГІЧНА РЕФЛЕКСІЯ ТА МЕНТАЛЬНЕ ЗДОРОВ'Я</i>	944
Моргунова Н.С. <i>ЛІНГВОДИДАКТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЧАТ-БОТІВ У НАВЧАННІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ</i>	957
Мурачев Ю.Є. <i>КАТЕГОРІЯ «МЕТОДОЛОГІЧНА КУЛЬТУРА ФАХІВЦЯ» В МІЖДИСЦИПЛІНАРНОМУ ДИСКУРСІ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ</i>	696
Невмержицька О.В. <i>ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ТЕХНОЛОГІЙ</i>	980
Новоселецька І.Е. <i>МУЗИЧНО-РИТМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЗАСІБ ЕМОЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ РАННЬОГО ВІКУ</i>	988

Олешко Д.О., Паланицький М.В., Шерстньов В.І. 997
ФАКТОРИ РОЗВИТКУ СТРЕСОСТІЙКОСТІ У ПРИКОРДОННИКІВ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ В УМОВАХ БОЙОВИХ ДІЙ ТА НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

П'єх Р.М. 1011
РИСУНОК ЯК ІНСТРУМЕНТ У СУЧАСНОМУ ГРАФІЧНОМУ ДИЗАЙНІ

Паніна Л.А., Крамаренко І.С., Веремчук А.П. 1022
ГІБРИДНЕ НАВЧАННЯ: ПЕДАГОГІЧНІ МОДЕЛІ ПОЄДНАННЯ ОНЛАЙН І ОФЛАЙН ФОРМАТІВ

Пашко К.О., Лотоцька О.В., Крицька Г.А., Лотоцький В.В. 1041
ВИКЛАДАННЯ ТЕМИ «ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ САНІТАРНОГО НАГЛЯДУ І МЕДИЧНОГО КОНТРОЛЮ ЗА ВОДОПОСТАЧАННЯМ ОСОБОВОГО СКЛАДУ ЗСУ В СТАЦІОНАРНИХ УМОВАХ, ПІД ЧАС ПОЛЬОВОГО РОЗМІЩЕННЯ ТА В УМОВАХ ВЕДЕННЯ БОЙОВИХ ДІЙ» ПРИ ВИВЧЕННІ ВІЙСЬКОВОЇ ГІГІЄНИ У ТЕРНОПІЛЬСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ І. Я. ГОБАЧЕВСЬКОГО МОЗ УКРАЇНИ

Петрик К.Ю., Смолка А.Г. 1053
CLIL-ТЕХНОЛОГІЯ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

Петров С.Ю. 1064
АНАЛІТИЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ СУЧАСНОГО ФАХІВЦЯ ЯК МІЖДИСЦИПЛІНАРНИЙ ФЕНОМЕН: ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ТА ФУНКЦІЇ

Пилипишин О.І., Сопель В.В., Мельникова К.М. 1074
ЕТИКО-КОМУНІКАТИВНІ НАВИЧКИ В УПРАВЛІННІ КОНФЛІКТНИМИ СИТУАЦІЯМИ В ОХОРОНІ ЗДОРОВ'Я

Пилипишин О.І., Сопель В.В., Мельникова К.М. 1085
СТРАТЕГІЯ УПРАВЛІННЯ КОНФЛІКТАМИ: СИСТЕМНИЙ ПІДХІД

Півень О.П., Поліщук В.В., Ткачук О.О. 1097
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВОЄННОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ: РОЛЬ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Полякова Г.А. 1110
РОЗВИТОК АДАПТИВНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ЗМІН

- Поляковська О.О., Костюк С.С.** 1124
РОЗВИТОК ІНШОМОВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАГІСТРІВ ІНЖЕНЕРНОГО ПРОФІЛЮ ЗАСОБАМИ ESP-КУРСУ
- Пригалінська Т.Г.** 1137
СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ВИКЛАДАННЯ ВИЩОЇ МАТЕМАТИКИ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ОСВІТИ
- Прилуцька Л.А., Семененко І.Є.** 1145
ЛІНГВОКРАЇНОЗНАВСТВО ЯК ОДИН З АСПЕКТІВ ФОРМУВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ
- Приходько С.О.** 1156
ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАННІ ЛІНГВІСТІВ-ПЕРЕКЛАДАЧІВ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИЦІ ПЕРЕКЛАДУ
- Радченко О.М., Кондур О.С.** 1169
АДАПТАЦІЯ ТРАДИЦІЙНИХ МЕТОДІВ ВИХОВАННЯ ДО ЦИФРОВОГО СЕРЕДОВИЩА: ВИКЛИКИ І МОЖЛИВОСТІ
- Родіна Н.В.** 1178
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ОСОБИСТОСТІ
- Рузяк Т.І., Наконечна М.В.** 1187
ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ЗМІСТУ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ-БУДІВЕЛЬНИКІВ З УРАХУВАННЯМ ЕКОЛОГІЧНОГО КОНТЕКСТУ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
- Савенко Л.П., Юрійчук Н.Д.** 1198
ВИВЧЕННЯ ПРОБЛЕМИ НАГОЛОШУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ЛЕКСИКИ МАЙБУТНІМИ ФАХІВЦЯМИ ПЕДАГОГІЧНИХ І НЕПЕДАГОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ
- Савченко Н.С.** 1210
ЗАСОБИ РОЗВИТКУ МОВНОЇ ТВОРЧОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ
- Сахарова К.О., Любашевський І.А.** 1223
ГОТОВНІСТЬ ВЧИТЕЛІВ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО НАВЧАННЯ В ІНКЛЮЗИВНИХ КЛАСАХ: ВИКЛИКИ, БАР'ЄРИ ТА ІНКОРПУРУВАННЯ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ (НУШ)
- Сергієнко Ю.М.** 1237
ВПЛИВ ОКРЕМИХ ФІЗИЧНИХ ЯКОСТЕЙ НА КООРДИНАЦІЮ РУХІВ У ВПРАВАХ З НАСТІЛЬНОГО ТЕНІСУ

- Сивик О.А., Кравець С.Ф.** 1248
СУТНІСТЬ ГРОМАДЯНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТА В НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНІЙ ДУМЦІ УКРАЇНИ
- Сидорук Л.М.** 1256
АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ»: НА ПРИКЛАДІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА (ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ)»
- Ситняківська С.М., Кубрак С.В., Разумна К.А.** 1266
ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ У ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В НЕМОВНОМУ ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ (НА ПРИКЛАДІ ПОЛІСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ)
- Сіпко Л.О.** 1278
ІНТЕГРАЦІЯ ПРИНЦИПІВ СПЕЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ОРТОПЕДАГОГІВ: ТЕОРЕТИЧНИЙ І ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТИ
- Сіра І.Т., Сірий О.В.** 1291
ВПЛИВ ІНТЕГРАЦІЇ ФІЗИЧНОЇ АКТИВНОСТІ У ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ НА КОГНІТИВНІ ТА МОТИВАЦІЙНІ ПОКАЗНИКИ СТУДЕНТІВ ФІЗИКО-МАТЕМАТИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ В УМОВАХ СУЧАСНИХ КРИЗОВИХ ВИКЛИКІВ В УКРАЇНІ
- Сновида В.Є., Тульчинська Д.М., Чубенко А.М.** 1307
ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ДЛЯ ПЕРСОНАЛІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ФІЗИКО-МАТЕМАТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН
- Совгіра С.В.** 1324
РОЛЬ ЕЛЕКТРОННИХ ДОДАТКІВ ДЛЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПРИРОДНИЧИХ НАУК У ВИКОРИСТАННІ ШКІЛЬНИХ ПІДРУЧНИКІВ
- Сокаль М.А., Мирзахмедова К.М.** 1335
СТОРИТЕЛІНГ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ МЕТОД РОЗВИТКУ ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ
- Соловйов О.В., Антонова О.І., Сорокіна С.О., Горельонкова Н.Г., Кудряшова Т.І.** 1344
ВПЛИВ ЗАНЯТЬ ГІМНАСТИКОЮ НА РОЗВИТОК ГНУЧКОСТІ ТА ОЗДОРОВЛЕННЯ ДІТЕЙ СЕРЕДНЬОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ
- Столяренко О.В., Столяренко О.В., Московчук О.С., Магас Л.М.** 1354
СТВОРЕННЯ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ДЛЯ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ЧЕРЕЗ ПРОЕКТНУ КУЛЬТУРНО-ДОЗВІЛЛЄВУ ДІЯЛЬНІСТЬ

Тан Сішунь <i>МОДЕЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА У ЗАКЛАДІ ОСВІТИ</i>	1366
Танасійчук Ю.М., Соколенко Л.С., Бойко Ю.С. <i>ВПЛИВ НЕДОСТАТНЬОЇ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ НА ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ СТАН СЕРЦЕВО-СУДИННОЇ ТА ДИХАЛЬНОЇ СИСТЕМ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ</i>	1380
Ткачук М.М. <i>ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД ОБДАРОВАНОЇ ДИТИНИ У СІМ'Ї: ДЕТЕРМІНАНТИ ТА МЕХАНІЗМИ ВПЛИВУ БАТЬКІВ</i>	1393
Тодоріко А.В. <i>ПАРТНЕРСТВО ШКОЛИ ТА ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЯК СТРАТЕГІЯ ЗАХИСТУ ПРАВ ДИТИНИ</i>	1405
Толочко С.В., Хомич В.І. <i>МІЖКУЛЬТУРНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ: ЗАКОРДОННІ Й УКРАЇНСЬКІ ПРАКТИКИ</i>	1422
Трускавецька І.Я. <i>ІНТЕЛЕКТУАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНИЙ КРИТЕРІЙ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПРИРОДНИЧОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ</i>	1434
У Яньчан <i>АНАЛІЗ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ ЗАСАД УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ МАЙБУТНІХ СПЕЦІАЛІСТІВ У ВИЩИХ ПОЛІТЕХНІЧНИХ КОЛЕДЖАХ КНР</i>	1443
Українець А.В. <i>МЕТОДИ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ</i>	1456
Федина-Дармохвал В.С., Михайлишин Р.Р. <i>ОСОБЛИВОСТІ ФУНДАМЕНТАЛЬНОГО МИСЛЕННЯ В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОЄКТНОГО МЕНЕДЖЕРА</i>	1464
Філімонова Т.В. <i>ФОРМУВАННЯ ЦІЛІСНОГО СПРИЙНЯТТЯ НАВКОЛИШНЬОГО СВІТУ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ»</i>	1473
Холод М.В., Романенко Т.І. <i>КОМУНІКАТИВНИЙ ПІДХІД У ВИКЛАДАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В АКАДЕМІЧНОМУ СЕРЕДОВИЩІ: ЕФЕКТИВНІСТЬ, ВИКЛИКИ ТА СТРАТЕГІЇ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ</i>	1482

Хребтова Н.Р., Корчевська О.П. 1496
ФУНКЦІОНАЛЬНА ПРОПЕДЕВТИКА НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Цецик Я.П. 1514
АНОТУВАННЯ ДОКУМЕНТІВ ЯК ВАЖЛИВИЙ ЕЛЕМЕНТ АНАЛІТИКО-СИНТЕТИЧНИХ НАВИЧОК ЗДОБУВАЧІВ З ПЕРЕРОБКИ ІНФОРМАЦІЇ

Чернецька Н.В. 1522
КАЛГАРІ-КЕМБРИДЖСЬКА МОДЕЛЬ КЛІНІЧНОЇ КОНСУЛЬТАЦІЇ В ПРАКТИЦІ ЛІКАРЯ

Чудик А.В. 1531
ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТЕХНІКО-ТАКТИЧНИХ ЗДІБНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ-ПРИКОРДОННИКІВ У ПРОЦЕСІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Шапочка К.А., Крючкова Ю.І. 1542
ЛОГОПЕДИЧНИЙ СУПРОВІД ШКОЛЯРІВ ІЗ ЗАТРИМКОЮ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ

Швець Л.С., Ковальчук Л.Є., Довганич Н.В., Фрич Н.І., Ястребова О.С., Кузь Г.М., Дрогомирецька З.І., Павлюк О.Д. 1552
ВИКОРИСТАННЯ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ В ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ МЕДИЧНОЇ БІОЛОГІЇ НА КАФЕДРІ МЕДИЧНОЇ БІОЛОГІЇ І МЕДИЧНОЇ ГЕНЕТИКИ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

СЕРІЯ «Психологія»

Huzii I. 1561
INTEGRATIVE APPROACH TO TRAINING A COMPETITIVE PRACTICAL PSYCHOLOGIST

Krynnychko V.V., Shukalova O.S. 1572
ANALYTICAL REVIEW OF SCIENTIFIC AND PSYCHOLOGICAL LITERATURE: EMOTIONAL-VALUE COMPONENT OF THE BODILY SELF: PRINCIPLES OF FUNCTIONING AND PROSPECTS FOR RESEARCH INTO THE SALUTOGENIC ROLE

Marushchak I.V., Shapran Yu.P. 1596
FORMATION OF RESEARCH COMPETENCE OF STUDENTS THROUGH CHEMICAL EXPERIMENTS

- Moroz I.M., Kalenychenko R.A., Krasyllyuk Yu.S.** 1608
INTEGRATION OF CONTEMPORARY TRENDS IN PEDAGOGICAL EDUCATION INTO THE SYSTEM OF SOCIO-PSYCHOLOGICAL SUPPORT FOR THE PROFESSIONAL GROWTH OF STUDENTS
- Prisniakova L.M., Agapova I.M., Tarasevych I.Yu.** 1620
COGNITIVE MECHANISMS OF ECOLOGICAL CONSCIOUSNESS FORMATION UNDER CONDITIONS OF INFORMATION OVERLOAD
- Prisniakova L.M., Aharkov O.A., Agapova I.M.** 1643
PSYCHOLOGICAL RESILIENCE AS A FACTOR IN ADAPTATION TO ENVIRONMENTAL CHANGES
- Vasylevskyi V.S., Desyatnyk A.B.** 1664
PSYCHODIAGNOSTICS OF PERSONAL ASSERTIVENESS: ADAPTATION OF THE RATHUS ASSERTIVENESS SCALE-30
- Андрусик О.О.** 1677
АРТ-ТЕРАПІЯ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СТІЙКОСТІ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ
- Антонюк Ю.О.** 1688
СИСТЕМНА МОДЕЛЬ ПРОФЕСІЙНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ ФАХІВЦІВ ІТ-СФЕРИ
- Бабій М.Ф.** 1703
ДІАГНОСТИКА ОСОБЛИВОСТЕЙ КОМУНІКАТИВНОЇ ВЗАЄМОДІЇ У ВИПУСКНИХ КЛАСАХ
- Балинська М.В.** 1717
РЕГУЛЯЦІЯ ТРИВОЖНОСТІ У ПІДЛІТКІВ З ТЯЖКИМИ ПОРУШЕННЯМИ МОВЛЕННЯ: ОСОБЛИВОСТІ ПОДОЛАННЯ КОМУНІКАТИВНИХ БАР'ЄРІВ
- Белов О.О., Пшук Н.Г., Теклюк С.В., Новицький А.В., Першин М.Ю.** 1734
ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ ІНДИВІДУАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИХ ХАРАКТЕРИСТИК ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ
- Бігун Н.І., Тройчук Н.О.** 1749
УКРАЇНСЬКА АДАПТАЦІЯ ШКАЛИ СТАВЛЕННЯ ДОРОСЛИХ ДО ГОРЯ
- Білокопитова М.М., Клібайс Т.В., Миколенко Н.В., Щелок Н.В.** 1760
РОЗВИТОК АДАПТИВНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ОСІБ, СХИЛЬНИХ ДО ПСИХОСОМАТИЧНИХ РОЗЛАДІВ, ЗАСОБАМИ АРТ-ТЕРАПІЇ
- Большакова А.М.** 1771
ПСИХОЛОГІЧНІ МЕХАНІЗМИ ФОРМУВАННЯ АУТОТЕРАПЕВТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ: ІНТЕГРАЦІЯ КІПТ, АСТ, ГУМАНІСТИЧНОЇ ТА РЕЗИЛЬЄНС-ПАРАДИГМ

Бондаренко Л.О., Марченко О.Г., Шиліна А.А. <i>ДЕВІАНТНІ ПРОЯВИ В ЛІДЕРСТВІ</i>	1785
Бочелюк В.Й., Лукашов О.О. <i>СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ТРЕНІНГ ЩОДО ВІДНОВЛЕННЯ КОМУ- НІКАТИВНИХ НАВИЧОК ПІДЛІТКІВ У ПРИФРОНТОВИХ РЕГІОНАХ</i>	1798
Вавулова О.В., Семенова А.В., Кириченко Р.В., Колодяжна А.В., Косяк І.В. <i>ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У СФЕРІ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ДИЗАЙНУ ДЛЯ УСПІШНОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ</i>	1807
Вахоцька І.О. <i>РОЛЬ ПСИХОЛОГА У НАДАННІ ДОПОМОГИ БАТЬКАМ ДІТЕЙ З РАС: ТЕОРЕТИЧНИЙ І ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТ</i>	1830
Вачков О.Т., Компанович М.С. <i>ПСИХОЛОГІЧНЕ РОЗУМІННЯ СОЦІАЛЬНИХ УПЕРЕДЖЕНЬ В АКТИВ- НОМУ ВІДПОЧИНКУ</i>	1841
Величко В., Мамітько А. <i>ВПЛИВ СИЛОВОЇ ПІДГОТОВКИ НА РІВЕНЬ ПРОФЕСІЙНОЇ ПРАЦЕ- ЗДАТНОСТІ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ</i>	1849
Войтюк Л.М., Казміренко Л.І. <i>ЛІДЕРСТВО ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНОГО СОЦІАЛЬНО- ПСИХОЛОГІЧНОГО КЛІМАТУ В ОРГАНІЗАЦІЇ</i>	1865
Воронова О.Ю., Ямчук Т.Ю. <i>ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ МОВЛЕННЄВИХ ПОРУШЕНЬ</i>	1876
Галян А.І. <i>АНАТОМО-ФІЗІОЛОГІЧНІ ТА ПСИХОЛОГІЧНІ КОНСТРУКТИ РЕЗИС- ТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГА ДО ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ</i>	1887
Герлован Я.Е., Калмикова Л.О. <i>ОСОБЛИВОСТІ НАДАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ ВІЙСЬКОВИМ З ОЗНАКАМИ ПТСР</i>	1897
Герман Н.В. <i>СТРАТЕГІЇ ПОДОЛАННЯ СТРЕСУ В УМОВАХ ВІЙНИ: УКРАЇНСЬКИЙ ДОСВІД</i>	1906
Гошовська Д.Т., Гошовський Я.О. <i>БУЛІНГ ЯК ФАКТОР ДЕПРИВАЦІЇ ТА ДЕВІАНТНОЇ ПСИХОГЕНЕЗИ У ПІДЛІТКІВ</i>	1914

Гудінова І.Л. <i>ВОЛОНТЕРСТВО ЯК МОДЕЛЬ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ В УКРАЇНІ</i>	1928
Дакал А.В., Радченко О.В. <i>ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ АРХЕТИПУ "ВОЇНА": ЧОГО САМЕ ОЧІКУВАТИ УКРАЇНСЬКИМ БІЗНЕСОВИМ СТРУКТУРАМ ПІД ЧАС МАСОВОГО ВИХОДУ НА РИНОК ПРАЦІ ГЕРОЇВ ВІЙНИ</i>	1941
Денефіль О.В., Кліш Г.І., Мазур Л.П., Пилипишин О.І., Марущак М.І. <i>МІЖОСОБИСТІСНІ КОНФЛІКТИ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ АСПІРАНТІВ: ПЕДАГОГІЧНІ ТА ПСИХОЛОГІЧНІ ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ</i>	1957
Денефіль О.В., Лазорко О.В., Пелих В.Є. <i>ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК МІЖ ОСОБИСТІСНИМИ ПСИХОЛОГІЧНИМИ ПОКАЗНИКАМИ, СПРИЙНЯТТЯМ СТРЕСУ ТА РЕЗИЛЬЄНТНІСТЮ У СТУДЕНТІВ МЕДИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ</i>	1968
Дияк В.В., Борейчук Д.Г. <i>МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ВИКОРИСТАННЯ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИХ ФОРМ РОБОТИ З ОСОБОВИМ СКЛАДОМ ОРГАНІВ ОХОРОНИ ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ В УМОВАХ НЕГАТИВНОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО ВПЛИВУ (В КОНТЕКСТІ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ)</i>	1979
Дучимінська Т.І., Візнюк Ю.М., Магдисюк Д.Е. <i>ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЕМОЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ОСОБИСТОСТІ: ДІАГНОСТИКА ТА СТАТИСТИЧНА ОБРОБКА РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ</i>	1988
Євтушенко І.В., Старинська О.В., Копко І.Є. <i>ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК РІВНЯ УСВІДОМЛЕНOSTІ ТА АДАПТАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ У ВЕТЕРАНІВ БОЙОВИХ ДІЙ</i>	1998
Єна А.С., Даніліч-Скакун А.А. <i>ВПЛИВ ВІЙНИ НА ДІТЕЙ РІЗНОГО ВІКУ: ІНДИВІДУАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕЖИВАННЯ ТА АДАПТАЦІЇ</i>	2011
Ільченко Н.В., Романюк Л.В. <i>ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОГО СТАНУ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ У КОНТЕКСТІ ВІЙНИ</i>	2021
Коваленко Т.В., Жук Н.Т. <i>СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ Я-ФУНКЦІЙ У ОСІБ З РІЗНИМ РІВНЕМ НАРЦИСІЗМУ</i>	2033
Котляр Л.І., Кернас А.В., Ковальчук А. <i>ВПЛИВ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ НА ТРИВОЖНІСТЬ МАЙБУТНІХ СПЕЦІАЛІСТІВ МОРЕГОСПОДАРСЬКОЇ ГАЛУЗІ</i>	2045

Кочерга Є.В., Жорова С.С., Кочерга С.В., Тітяєва О.І., Гриценко В.І. <i>СМИСЛОЖИТТЄВІ ТА ТВОРЧІ РЕСУРСИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ ДРУЖИН ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ</i>	2058
Кравченко О.І., Репетій С.Т., Миколенко Н.В., Щелок Н.В. <i>ВПЛИВ СІМЕЙНОГО ВИХОВАННЯ НА РОЗВИТОК ЕМОЦІЙНОЇ СФЕРИ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ</i>	2071
Кулаков Р.С., Паламарчук В.Б. <i>ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОГО МИСЛЕННЯ МАЙБУТНІХ МАРКЕТОЛОГІВ</i>	2084
Куций О.А., Сатурська Н.Б., Якубовська І.З. <i>СИНЕРГЕТИЧНІСТЬ ЦІННІСНОЇ СФЕРИ ТА ТЕМПОРАЛЬНИХ ХАРАКТЕ- РИСТИК ОРГАНІЗАЦІЇ: РЕЗУЛЬТАТИ ЕМПІРИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ</i>	2098
Лазоренко О.В., Баратюк В.І., Олешко Д.О. <i>ПСИХОЛОГІЧНА ДІАГНОСТИКА ПОВЕДІНКИ ПОТЕНЦІЙНИХ ПОРУШ- НИКІВ ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ: ОЗНАКИ ТА ПРАКТИЧНІ РЕКОМЕН- ДАЦІЇ</i>	2111
Лебединський Е.Б. <i>ПСИХОЛОГІЧНІ МЕХАНІЗМИ СТАНОВЛЕННЯ КУЛЬТУРНОЇ ІДЕНТИЧ- НОСТІ ОСОБИСТОСТІ</i>	2124
Лебединський Е.Б., Костюніна О.В., Жиряков А.С. <i>ЖИТТЄСТІЙКІСТЬ ЯК ЧИННИК ПРОФЕСІЙНОЇ НАДІЙНОСТІ КУРСАНТА</i>	2135
Любіна Л.А., Марциняк-Дорош О.М., Медвідь І.В., Дунець Л.М. <i>ВПЛИВ ДИХАЛЬНИХ ТЕХНІК У МАЙНДФУЛНЕС І ТЕРАПІЇ ПРИЙНЯТТЯ ТА ВІДПОВІДНОСТІ (АСТ) НА ПРОЯВИ СТРЕСУ Й ТРИВОЖНОСТІ</i>	2146
Мазай Л.Ю., Писанюк Е.О. <i>РЕСУРСНА ФУНКЦІЯ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ В СИСТЕМІ ПСИХО- ЛОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ МОЛОДІ У ПЕРІОД СОЦІАЛЬНИХ ПОТЯСІНЬ</i>	2161
Матохнюк Л.О., Польська О.Г. <i>ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК ПРОВІДНИЙ ПСИХОЛОГІЧНИЙ МОТИВАТОР СПОЖИВЧОЇ ПОВЕДІНКИ</i>	2172
Мащак С.О., Голіян Т.В. <i>ЕМОЦІЙНА СТІЙКІСТЬ ПЕДАГОГА В СИСТЕМІ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ</i>	2186
Мащак С.О., Олійник Л.В. <i>ЕМОЦІЙНЕ ВИГОРАННЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ЯК ПРЕДМЕТ УВАГИ ПСИХОЛОГА</i>	2198

Мельник О.С., Макух О.С. <i>ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК САМООЦІНКИ ТА СЕКСУАЛЬНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ У ЖІНОК</i>	2211
Нагорна Н.С. <i>ТРЕНІНГ З РОЗВИТКУ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ ОСОБИСТОСТІ ДО СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА ТЕХНІКАМИ КОГНІТИВНО-ПОВЕДІНКОВОЇ ТЕРАПІЇ: ОПЕРАЦІЙНО-ДІЯЛЬНІСНИЙ ТА ОСОБИСТІСНИЙ КОМПОНЕНТИ</i>	2230
Некіз Т.А., Осовець О.І. <i>ОСОБЛИВОСТІ ВИЯВУ СТРЕСОСТІЙКОСТІ ДОРОСЛОЇ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ ВІЙНИ</i>	2244
Олешко Д.О., Гішак О.В., Дудін С.В. <i>ПСИХОЛОГІЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ З ОЗНАКАМИ ПТСР</i>	2255
Оріщенко О.А., Саннікова А.О. <i>СПІВВІДНОШЕННЯ ПОКАЗНИКІВ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ ТА ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПРОНИКЛИВОСТІ</i>	2267
Остапович В.П., Остапович Д.В., Чернецький О.С. <i>ДЕТЕРМІНАНТИ ПРОФЕСІЙНОЇ ЖИТТЄСТІЙКОСТІ ПРАЦІВНИКІВ ПОЛІЦІЇ: РЕЗУЛЬТАТИ ЕМПІРИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ</i>	2283
Павелків Р.В., Сидоркевич Д.Й. <i>ГОТОВНІСТЬ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК КОМПОНЕНТ ПРОФЕСІЙНОЇ ЗРІЛОСТІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ З ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ</i>	2299
Пампура І.І., П'янківська Л.В. <i>ПСИХОСОЦІАЛЬНА ПІДТРИМКА ЯК СКЛАДОВА ЗБЕРЕЖЕННЯ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я ПЕРСОНАЛУ МВС УКРАЇНИ</i>	2308
Петреченко С.А. <i>ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНИХ ПРОЄКТІВ ДЛЯ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ АДАПТАЦІЇ ВАЖКОПОРАНЕНИХ КОМБАТАНТІВ</i>	2321
Петрик О.В. <i>ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ТРИВОЖНИХ СТАНІВ ТА Я-КОНЦЕПЦІЇ: НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ДЕТЕРМІНАНТ ОСОБИСТІСНОЇ СТАБІЛЬНОСТІ</i>	2331
Подашевська Т.Л., Томаржевська І.В., Василевська О.І. <i>ВИВЧЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ ХАРАКТЕРИСТИК ЗАЛЕЖНОЇ ПОВЕДІНКИ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ АДИКЦІЇ</i>	2344

- Пришляк В.І., Пришляк І.В.** 2362
ДІАГНОСТИКА РІВНЯ СТРЕСУ П'ЯТИКЛАСНИКІВ ЗА ДОПОМОГОЮ ПРОЄКТИВНИХ МАЛЮНКОВИХ ТЕХНІК
- Пупиніна Д., Оверчук В.** 2375
ЗВ'ЯЗОК ПСИХОЛОГІЧНОЇ РЕЗИЛЬЄНТНОСТІ ТА АДАПТИВНИХ КОПІНГ-СТРАТЕГІЙ ІЗ СИМПТОМАМИ ТРИВОГИ, ДЕПРЕСІЇ ТА ПТСР У ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ
- Ребенок Н.О.** 2384
ПСИХОЛОГІЧНІ ФАКТОРИ ЕСКАЛАЦІЇ ТА РОЗВ'ЯЗАННЯ ПОЛІТИЧНИХ КОНФЛІКТІВ: ТЕОРЕТИЧНИЙ ІНТЕГРАТИВНИЙ ПІДХІД З ПОЗИЦІЙ ПОЛІТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ ТА КОНФЛІКТОЛОГІЇ
- Редько С.І., Савченко Ю.Ю.** 2397
ДОСЛІДЖЕННЯ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ МІЖ САМООЦІНКОЮ СТУДЕНТІВ ТА ЇХНЬОЮ СХИЛЬНІСТЮ ДО КОНФЛІКТНОСТІ
- Савойсько І.В., Клібайс Т.В., Матвієнко Л.І., Собчак Г.М.** 2408
ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК ПСИХОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА НАДІЙНОГО ТИПУ ПРИВ'ЯЗАНOSTІ ТА СКЛАДОВА РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ОСОБИСТОСТІ
- Савченко Ю.Ю., Антипін Є.Б., Редько С.І.** 2418
РОЛЬ ЗАХИСНИХ МЕХАНІЗМІВ У СОЦІАЛЬНІЙ АДАПТАЦІЇ ДОШКІЛЬНИКА
- Саннікова О.П.** 2430
КООРДИНАТИ БАЗОВИХ МЕТАВИМІРІВ ОСОБИСТОСТІ
- Сергєєнкова О.П.** 2443
МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АЛГОРИТМ ПСИХОЛОГІЧНОГО СУПРОВОДУ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ВІЙНИ
- Слободиська О., Савчук З.** 2455
МЕНТАЛЬНЕ НАВАНТАЖЕННЯ ТА РЕЗИЛЬЄНТНІСТЬ: ГЕНДЕРНА ДИНАМІКА В УМОВАХ КРИЗИ
- Старенька О.М., Чусова О.М.** 2463
ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ТОЛЕРАНТНОСТІ ДО НЕВИЗНАЧЕНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЕКОНОМІЧНОЇ СФЕРИ
- Стасюк М.І.** 2475
МОНІТОРИНГ ВЛАСТИВОСТЕЙ АСЕРТИВНОЇ ОСОБИСТОСТІ
- Столярчук О.А., Коханова О.П.** 2488
ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ У ВІРТУАЛЬНОМУ ПРОСТОРІ

УДК 159.964.2

[https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-11\(57\)-1760-1770](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-11(57)-1760-1770)

Білокопитова Марія Миколаївна магістрантка кафедри практичної психології, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, м. Київ, <https://orcid.org/0009-0001-4877-7586>

Клібайс Тетяна Володимирівна доцент кафедри практичної психології, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, м. Київ, <https://orcid.org/0000-0002-4735-4637>

Миколенко Наталія Валеріївна старший викладач кафедри практичної психології, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, м. Київ, <https://orcid.org/0000-0002-1438-6034>

Щелок Неля Василівна, викладач кафедри практичної психології, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, м. Київ, <https://orcid.org/0009-0004-0654-388X>

РОЗВИТОК АДАПТИВНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ОСІБ, СХИЛЬНИХ ДО ПСИХОСОМАТИЧНИХ РОЗЛАДІВ, ЗАСОБАМИ АРТ-ТЕРАПІЇ

Анотація. В статті досліджується проблема психосоматичних розладів, які набувають особливої актуальності в сучасному суспільстві через вплив хронічного стресу, інформаційних перевантажень та воєнних подій, зокрема в Україні. Психосоматичні розлади, що виникають на перетині психоемоційних і фізіологічних процесів, проявляються соматичними симптомами, такими як головний біль, шлунково-кишкові порушення або серцево-судинні проблеми, зумовлені тривогою, депресією або посттравматичним стресовим розладом (ПТСР). У контексті війни в Україні ці розлади стають значною проблемою, особливо для осіб, які переживають травматичний досвід, зокрема внутрішньо переміщених осіб (ВПО). В статті розглядаються теоретичні засади психосоматики, включаючи концепції З. Фрейда, Г. Сельє, Ф. Александера, Ф. Данбар та сучасних дослідників, які підкреслюють роль емоційних конфліктів, алекситимії та ірраціональних установок у виникненні психосоматичних станів. Особлива увага приділяється арт-терапії як ефективному методу психологічної корекції, що сприяє розвитку потенціалу осіб, схильних до психосоматичних розладів. Арт-терапія, зокрема глинотерапія, казкотерапія та кольоротерапія, забезпечує самовираження, зниження тривожності, емоційну регуляцію та інтеграцію травматичного досвіду через творчі процеси. На основі аналізу літератури та емпіричних даних показано, що арт-терапія активізує внутрішні ресурси,

підвищує стресостійкість і сприяє психофізичному відновленню. У статті також висвітлюються обмеження традиційних медичних підходів, які ігнорують психоемоційні чинники, та підкреслюється необхідність комплексного підходу, що поєднує психодинамічну терапію, когнітивно-поведінкову терапію, релаксацію та арт-терапію.

Результати дослідження вказують на потребу систематизації методичних рекомендацій та проведення додаткових емпіричних досліджень для підтвердження ефективності арт-терапії. Стаття пропонує практичні рекомендації для психологів щодо впровадження арт-терапії в реабілітацію осіб із психосоматичними розладами, особливо в умовах війни, та акцентує на її потенціалі для розвитку емоційної стійкості та соціальної адаптації.

Ключові слова: психосоматичні розлади, арт-терапія, глинотерапія, психологічна допомога, емоційна регуляція, ірраціональні установки, психоемоційний стан, стресостійкість, самовираження, травматичний досвід, емоційна стійкість, алекситимія, психофізіологічний стан, внутрішні ресурси

Bilokpytova Mariia Nikolaevna master's student of the Department of practical psychology, Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University, Kyiv, <https://orcid.org/0009-0001-4877-7586>

Klibais Tetiana Volodymyrivna, PhD in Psychological Science, Associate Professor, Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University, Kyiv, 02154, tel.: (044) 295-35-40, e-mail: t.klibais@kubg.edu.ua, <https://orcid.org/0000-0002-4735-4637>

Mykolenko Natalia Valeriyivna Senior Lecturer, Department of Practical Psychology, Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University, Kyiv, <https://orcid.org/0000-0002-1438-6034>

Shchelok Nelia Vasylivna Lecturer, Department of Practical Psychology, Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University, Kyiv, <https://orcid.org/0009-0004-0654-388X>

DEVELOPMENT OF THE POTENTIAL OF PEOPLE PRONE TO PSYCHOSOMATIC DISORDERS THROUGH ART THERAPY

Abstract. This article investigates the issue of psychosomatic disorders, which are increasingly prevalent in modern society due to chronic stress, information overload, and war-related crises, particularly in Ukraine. Psychosomatic disorders, emerging at the intersection of psycho-emotional and physiological processes, manifest as somatic symptoms such as headaches, gastrointestinal issues, or cardiovascular problems, driven by anxiety, depression, or post-traumatic stress disorder (PTSD). In the context of the ongoing war in Ukraine, these disorders pose a significant challenge, especially for individuals with traumatic experiences, including

internally displaced persons (IDPs). The article explores the theoretical foundations of psychosomatics, drawing on the works of Z. Freud, H. Selye, F. Alexander, F. Dunbar, and contemporary researchers who emphasize the role of emotional conflicts, alexithymia, and irrational beliefs in the onset of psychosomatic conditions. Particular focus is placed on art therapy as an effective method of psychological intervention that fosters the potential of individuals prone to psychosomatic disorders. Art therapy, including clay therapy, fairy tale therapy, and color therapy, facilitates self-expression, reduces anxiety, promotes emotional regulation, and aids in integrating traumatic experiences through creative processes. Based on a review of literature and empirical evidence, art therapy is shown to activate internal resources, enhance stress resilience, and support psychophysiological recovery. The article also highlights the limitations of traditional medical approaches that overlook psycho-emotional factors and underscores the need for a holistic approach combining psychodynamic therapy, cognitive-behavioral therapy, relaxation, and art therapy.

The findings point to the necessity of systematizing methodological guidelines and conducting further empirical research to validate the efficacy of art therapy. The article offers practical recommendations for psychologists on integrating art therapy into the rehabilitation of individuals with psychosomatic disorders, particularly in war-affected contexts, and emphasizes its potential for fostering emotional stability and social adaptation.

Keywords: psychosomatic disorders, art therapy, clay therapy, psychological assistance, emotional regulation, irrational beliefs, psychoemotional state, stress resilience, self-expression, traumatic experience, emotional stability, alexithymia, psychophysiological state, internal resources.

Постановка проблеми. У сучасному світі психосоматичні розлади стають дедалі поширенішими, що зумовлює необхідність пошуку ефективних методів психологічної допомоги. Психологічний стрес, інформаційні перевантаження та кризові ситуації суттєво впливають на фізичне здоров'я людини. Психосоматика, як міждисциплінарна галузь, яка поєднує психологію та медицину, виникла ще у XIX столітті, проте її актуальність лише зростає в сучасному світі, де стрімкий технічний прогрес та постійний стрес істотно впливають на здоров'я людей. Наші думки та психоемоційний стан мають значний вплив на фізичне благополуччя, що зумовлює потребу у глибокому розумінні взаємозв'язків між психікою та тілом. Особливо гостро ця проблема проявляється в українському суспільстві, яке переживає наслідки війни, що призводить до зростання кількості осіб із психосоматичними проявами. Це підкреслює важливість цілеспрямованої роботи фахівців у сфері психології та психотерапії для підтримки таких осіб.

Традиційні медичні підходи часто виявляються недостатньо ефективними у лікуванні психосоматичних розладів, оскільки зосереджуються переважно на фізичних симптомах, ігноруючи психоемоційні чинники, які лежать в основі цих станів. Такий підхід не враховує цілісність психіки та тіла, що створює потребу в комплексних методах терапії.

Одним із перспективних методів є арт-терапія, яка інтегрує психологічні та творчі підходи. Вона дозволяє виражати внутрішні переживання у безпечний спосіб, сприяючи трансформації і вивільнення складних емоцій. Наукові дослідження підтверджують, що арт-терапія знижує рівень стресу, тривожності та соматичних симптомів, що робить її потенційно ефективною для роботи з психосоматичними розладами.

Проте існує проблема недостатньої розробленості теоретичних і практичних засад застосування арт-терапії у сфері психосоматики. Багато фахівців стикаються з браком досвіду та методичних рекомендацій для системного використання цього методу, що знижує його ефективність у практичних умовах.

Крім того, відчувається дефіцит емпіричних досліджень, які б підтверджували результативність арт-терапії саме для осіб із психосоматичними розладами. Наукове обґрунтування цього методу є необхідною умовою для його ширшої інтеграції у психотерапевтичну практику.

Таким чином, проблема полягає у зростанні кількості психосоматичних розладів у сучасному суспільстві та недостатній розробленості психологічних методів їх подолання. Особливої уваги потребує впровадження інноваційних підходів, які враховують психофізіологічну єдність людини. Арт-терапія є перспективним напрямом, однак її ефективність у лікуванні психосоматичних розладів потребує додаткових наукових досліджень і практичного підтвердження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням психосоматичних розладів займалися З. Фрейд, Г. Сельє, Дідковська, А. Kalus, Gollwitzer, Armitage, Weinstein, Oenema, П. Сифнеос, Ф. Данбар, В. Кеннон, Г. Вольф, М. Шуров, М. Фрідман, Р. Розенман. Ф. Александер розробив теорію психосоматичної специфічності, етіологія через конфлікти та захисту. М. Фрідман і Р. Розенман розробили теорію особистості типу А ("синдром поспіху") як ризик для психосоматичних розладів. Wang & Abdullah (2024) розглядали психосоматику як єдину систему тіла та психіки, роль стресу та пригнічених емоцій. Т. Холмс і Р. Райх займалися дослідженням життєвих подій як факторів ризику захворювань.

Мета статті – теоретично обґрунтувати ефективність арт-терапії як засобу розвитку потенціалу осіб, схильних до психосоматичних розладів, через сприяння емоційній регуляції, формування здатності ідентифікувати та виражати емоції, зниження рівня тривожності та підвищення психологічної стійкості.

Виклад основного матеріалу. Психосоматичні розлади, що виникають на перетині психологічних і фізіологічних процесів, є складним феноменом, який потребує глибокого розуміння їх етіології та механізмів розвитку для ефективної діагностики та терапії.

Психосоматичні розлади – це патологічні стани психічного генезу, спричинені комплексом психологічних чинників (Дідковська, 2010). Вони класифікуються як психосоматичні реакції (короткочасні фізіологічні зміни: тахікардія,

гіпертензія, порушення дихання, зміни шкірного покриву), функціональні невротичні порушення (симптоми в органах без об'єктивних уражень) та психосоматичні захворювання, етіологічно зумовлені психологічними факторами. Ключовою характеристикою є алекситимія – нездатність ідентифікувати та виражати емоції

Сучасна психосоматика розглядає тіло і психіку як єдину систему, де хронічний стрес, пригнічені емоції та внутрішні конфлікти проявляються соматичними симптомами (Wang & Abdullah, 2024). Клінічні спостереження, зокрема на тваринах, підтвердили психосоматичні механізми. З. Фрейд наголошував на психологічному детермінізмі в конверсійній істерії, Ф. Данбар розробила профілі особистості хворих, а Ф. Александер визначив сім класичних психосоматичних хвороб: есенціальна гіпертонія, виразкова хвороба, ревматоїдний артрит, гіпертироїдизм, бронхіальна астма, коліт, нейродерміт. В. Кеннон сформулював концепцію гомеостазу, Г. Вольф досліджував адаптивні реакції, а Г. Сельє описав адаптаційний синдром (тривога, резистентність, виснаження). Ф. Александер розробив теорію психосоматичної специфічності, де придушення емоцій призводить до органних дисфункцій, зумовлених спадковою або набутою органною недостатністю та психологічними патернами. Ф. Данбар запропонувала концепцію особистісних профілів («виразкова», «артритна» особистість) для діагностики й терапії. М. Шуров розробив модель десоматизації-ресоматизації, де психосоматична регресія виникає через слабке «Я». Т. Холмс і Р. Райх пов'язали захворювання з проблемними життєвими подіями, а П. Сифнеос увів термін «алекситимія» для позначення труднощів з ідентифікацією емоцій. Психоаналітична теорія пояснює розлади внутрішніми конфліктами протилежних мотивів, що спричиняють психофізіологічну напругу (Дідковська, 2010).

Психічні та соматичні розлади взаємно ускладнюють перебіг один одного. Психоемоційні чинники є ключовими в патогенезі психосоматичних захворювань (Kalus, 2013). Автор описує теорію про «робочу напругу», що сприяє психосоматичним розладам (Gollwitzer, 2005). М. Фрідман і Р. Розенман описали «особистість типу А» (енергійність, перфекціонізм) як фактор ризику ішемічної хвороби серця, на відміну від спокійного типу В. Тип D (Oenema, 2003), виразкова хвороба – з тривожністю (Gollwitzer, 2005).

Нозогенії (реакції на хворобу) та соматогенні депресії ускладнюють перебіг психосоматичних розладів, проявляючись тривогою, іпохондрією чи маскованими депресіями (Oenema, 2003). Отже, психосоматичні розлади виникають через стрес, конфлікти та індивідуальними особливостями особистості, що підкреслює необхідність ранньої діагностики для запобігання їх прогресуванню.

Психосоматичні розлади виникають через вплив емоційних і психологічних факторів на фізичне здоров'я, проявляючись у симптомах, таких як болі в животі, головні болі, серцеві чи шлунково-кишкові проблеми. Т. Клібайс та О. Дець зазначають, що зв'язок між психічною та соматичною сферами опосе-

редковується суб'єктивною оцінкою подій, емоційними, адаптивними чи дезадаптивними реакціями. Особи з психосоматичними розладами мають ірраціональні настановлення, знижену самооцінку, слабкий контроль над ситуаціями та низьку стресостійкість (Клібайс, 2019).

Психологічна допомога є ключовою для виявлення емоційних причин симптомів і відновлення психофізичного здоров'я. Основні методи включають психодинамічну терапію, когнітивно-поведінкову терапію, релаксацію, тілесно-орієнтовану терапію та арт-терапію.

Психодинамічна терапія досліджує підсвідомі конфлікти та емоційні травми, що спричиняють фізичні симптоми, що сприяє усвідомленню прихованих емоцій через аналіз минулих травм і стосунків, допомагаючи виразити почуття та зменшити соматичні прояви (Дідковська, 2020).

Когнітивно-поведінкова терапія (КПТ) спрямована на зміну негативних переконань і мисленнєвих патернів, які провокують психосоматичні симптоми. Вона включає техніки релаксації (глибоке дихання, прогресивна м'язова релаксація) і поведінкові вправи для управління стресом, що знижує фізичні симптоми (Дідковська, 2010).

Релаксація та медитація зменшують стрес і заспокоюють нервову систему. Прогресивна м'язова релаксація, медитація усвідомленості (mindfulness) і глибоке дихання відновлюють емоційну рівновагу, знижуючи фізичні прояви стресу (Дідковська, 2010).

Тілесно-орієнтована терапія працює з тілесними відчуттями, де зберігаються емоції та стрес, через масаж і тілесні вправи, сприяючи зняттю напруги та усвідомленню фізичних переживань (Kalus, 2013).

Арт-терапія використовує творчі методи (малювання, ліплення, музику, танець) для вираження емоцій, що важко вербалізувати. Вона активує різні ділянки мозку, сприяючи емоційній регуляції, самосвідомості та зниженню тривожності (Baral et al., 2024; Wang & Abdullah, 2024).

Стресокерівна терапія включає освітні сесії щодо впливу стресу, техніки самодопомоги та індивідуальні плани управління стресом (Лісова, 2008).

Психологічна допомога може бути індивідуальною або груповою. Групова робота сприяє взаємопідтримці, обміну досвідом і відпрацюванню нових поведінкових стратегій у безпечному середовищі, що покращує емоційний стан (Gollwitzer, 2005).

Отже, психологічна допомога при психосоматичних розладах потребує комплексного підходу, спрямованого на зменшення фізичних симптомів і вирішення емоційних проблем. Поєднання психодинамічної терапії, КПТ, релаксації, тілесно-орієнтованої терапії та арт-терапії дозволяє ефективно опрацьовувати психологічні конфлікти, підвищувати стресостійкість і відновлювати психофізичне здоров'я.

У контексті комплексного підходу до психологічної допомоги особам із психосоматичними розладами арт-терапія вирізняється як ефективний метод, що

поєднує творчість із психотерапевтичними техніками. Її унікальність полягає в здатності працювати з невербальними аспектами психіки, що дозволяє опрацьовувати глибинні емоційні конфлікти та сприяти відновленню психофізичного здоров'я. Дослідження ефективності арт-терапії, зокрема таких її напрямів, як глинотерапія, казкотерапія та кольоротерапія, підтверджують її потенціал у зниженні психоемоційного напруження та підвищенні стресостійкості, що робить її цінним інструментом у реабілітації, особливо для осіб із травматичним досвідом, таких як військовослужбовці.

Арт-терапія, що поєднує психологічні технології та арт-педагогіку, є ефективним методом роботи з психосоматичними розладами, сприяючи гармонізації особистості через творчість. Цей підхід інтегрує інтелектуальне та художнє сприйняття, розвиваючи пам'ять, увагу, інтуїцію та адаптацію до сучасних викликів (Вознесенська, Луценко, Перун, 2023).

Арт-терапія використовує мистецтво як засіб психологічної корекції, охоплюючи широкий спектр технік для індивідуального підходу до психологічних труднощів. Вона створює безпечний простір для опрацювання емоцій, підвищуючи психологічну стійкість. Основними формами є вільне малювання (30-хвилинне малювання з подальшим обговоренням), комунікативне малювання (парна робота над спільним малюнком) та спільне малювання (групова творчість на одному аркуші з аналізом внеску кожного учасника) (Лісова, 2008). Ці методи сприяють емоційному вираженню та груповій взаємодії.

На думку Л. Галіциної, арт-терапія активізує внутрішні ресурси клієнта, стабілізуючи емоційний стан через творчий процес. Вона особливо ефективна для осіб, які зазнають труднощів із вербалізацією почуттів, оскільки невербальне самовираження активізує праву півкулю мозку, сприяючи самопізнанню. Робота з матеріалами, такими як глина, допомагає опанувати емоції, зокрема у дітей, через сенсорну взаємодію. Психосоматичні симптоми сигналізують про внутрішній конфлікт, часто пов'язаний із витісненими аспектами особистості («тінь» у психоаналітичній парадигмі). Арт-терапія забезпечує м'яке опрацювання цих аспектів через творчість, сприяючи їх інтеграції та зменшенню соматичних проявів (Галіцина, 2021). Зокрема, дослідження підтверджують її ефективність при депресії, тривожних розладах, ПТСР і психосоматичних симптомах, знижуючи психоемоційне напруження та формуючи нові копінг-стратегії (Baral et al., 2024).

Глинотерапія вирізняється пластичністю та сенсорною взаємодією, що сприяє релаксації та стабілізації емоційного стану. Вона особливо цінна для реабілітації військовослужбовців, допомагаючи опрацьовувати психотравми, знижувати м'язову напругу та сприяти соціалізації (Буліч, Фількіна, 2025). Дослідження підтверджують її ефективність у відновленні внутрішньої стабільності та формуванні навичок саморегуляції (Друзь, Черненко, Пергаменщик, 2024).

Казкотерапія дозволяє трансформувати психосоматичні симптоми в казкові образи, створюючи дистанцію між клієнтом і проблемою. Техніки, як-от «Колір здоров'я» чи «Історія мого одужання», допомагають виражати емоції

через символіку, знижуючи напругу та формуючи установку на одужання (Казачінер, Бойчук, 2022). Кольоротерапія, символотерапія та імаготерапія інтегрують колір, символи та зображення для корекції емоційного стану й самопізнання (Wang & Abdullah, 2024).

Арт-терапія, включаючи казкотерапію, музикотерапію та колажування, активізує пізнавальні процеси, комунікативні навички, сенсорні здібності та уяву, знижуючи тривожність і сприяючи корекції поведінки. На першому етапі клієнти занурюються у вигаданий світ мистецтва, абстрагуючись від реальних проблем, на другому – аналізують емоції персонажів, що сприяє емоційному усвідомленню (Калька, Ковальчук, 2020).

Отже, арт-терапія є потужним інструментом для клієнтів із психосоматичними розладами, забезпечуючи самовираження, зниження емоційного напруження та розвиток адаптивних стратегій. Її методи, адаптовані до індивідуальних потреб, сприяють психологічному відновленню, соціальній інтеграції та розкриттю особистісного потенціалу.

Підсумовуючи викладене, нами розроблено «Інтегративну модель розвитку потенціалу осіб із психосоматичними розладами через арт-терапію» (Рис. 1.), яка систематизує психоемоційні, фізіологічні та соціальні чинники, їх взаємозв'язок з процесом арт-терапії та очікуваними результатами, і пропонує теоретично обґрунтований підхід до психологічної корекції.

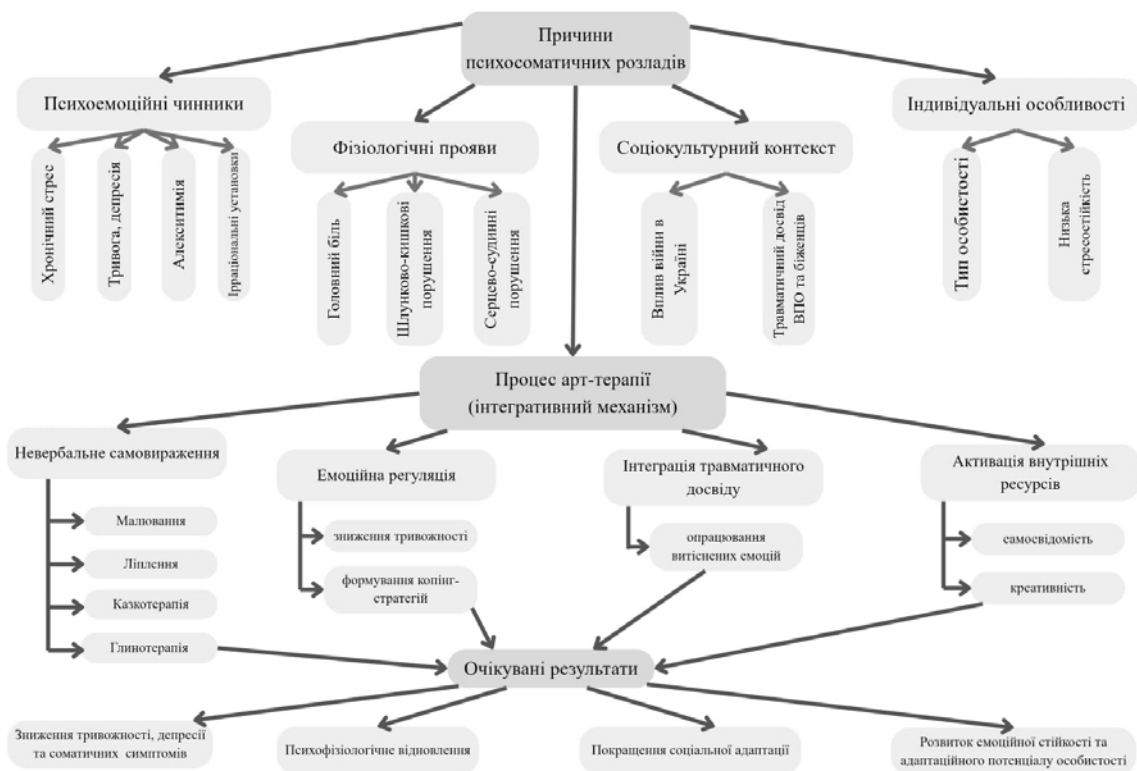

Рис. 1. Інтегративна модель розвитку потенціалу осіб із психосоматичними розладами через арт-терапію»

Як видно з Рис. 1, схема включає психоемоційні чинники (хронічний стрес, тривога, депресія, алекситимія, ірраціональні установки), фізіологічні прояви (соматичні симптоми, такі як головний біль, шлунково-кишкові чи серцево-судинні порушення), соціокультурний контекст (вплив війни в Україні, травматичний досвід внутрішньо переміщених осіб та біженців) та індивідуальні особливості (тип особистості, низька стресостійкість).

Процес арт-терапії охоплює невербальне самовираження (через малювання, ліплення, казкотерапію), емоційну регуляцію (зниження тривожності, формування копінг-стратегій), інтеграцію травматичного досвіду (опрацювання витіснених емоцій) та активацію внутрішніх ресурсів (креативність, самосвідомість). Очікувані результати включають зниження рівня тривожності, депресії та соматичних симптомів, психофізіологічне відновлення, покращення соціальної адаптації та розвиток емоційної стійкості й адаптаційного потенціалу особистості.

Запропонована «Інтегративна модель розвитку адаптивного потенціалу осіб із психосоматичними розладами через арт-терапію» систематизує взаємозв'язок між психоемоційними, фізіологічними та соціальними факторами та пояснює, як арт-терапія (зокрема глинотерапія, казкотерапія) сприяє емоційній регуляції, зниженню тривожності, інтеграції травматичного досвіду та розвитку психологічної стійкості. Модель базується на теоретичних засадах виникнення психосоматичних розладів (З. Фройд, Г. Сельє, Ф. Александер) та емпіричних даних про ефективність арт-терапії, може стати основою для розробки програми психологічної допомоги при психосоматичних розладах.

Висновки. Психосоматичні розлади, спричинені психоемоційними чинниками, є актуальною проблемою сучасного суспільства, особливо в умовах війни та хронічного стресу в Україні, що підкреслює необхідність ефективних методів психологічної допомоги. Арт-терапія вирізняється як перспективний підхід, що дозволяє опрацьовувати глибинні емоційні конфлікти через творче самовираження, сприяючи зниженню тривожності, стресу та соматичних симптомів. Дослідження підтверджують її ефективність у лікуванні депресії, тривожних розладів і психосоматичних станів, зокрема завдяки таким технікам, як глинотерапія, казкотерапія та кольоротерапія. Цей метод активізує внутрішні ресурси клієнтів, допомагаючи інтегрувати витіснені емоції та формувати адаптивні копінг-стратегії. Групові та індивідуальні заняття арт-терапією сприяють соціальній взаємодії, емоційній регуляції та підвищенню психологічної стійкості. Водночас недостатня розробленість теоретичних і практичних засад арт-терапії та дефіцит емпіричних досліджень вказують на потребу подальшого вивчення її ефективності. Таким чином, арт-терапія є цінним інструментом психологічної реабілітації, який потребує системного впровадження та наукового обґрунтування для ширшого застосування в лікуванні психосоматичних розладів. Її інтеграція в комплексний терапевтичний підхід може значно покращити психофізичне здоров'я осіб, схильних до цих станів.

Література:

1. Буліч, В., & Фількіна, Т. (2025). Вектори психологічної реабілітації поранених військовослужбовців. In О. Л. Вознесенська & Л. О. Подкоритова (Eds.), Простір арттерапії: вектори зцілення у часи війни: матеріали XXII Міжнародної міждисциплінарної науково-практичної конференції (21–23 березня 2025 р.) (pp. 7–10). Талком.
2. Вознесенська, О., Луценко, О., & Перун, М. (Eds.). (2023). Арттерапія дітей у часи війни: методичний посібник. (118 с.)
3. Галіцина, Л. (2021). Арттерапія як інструмент діалогу між тілом, мозком і емоціями у психосоматичному полі клієнта. In «Простір арттерапії: мистецтво стосунків у танці життя» XVIII Міжнародна міждисциплінарна науково-практична конференція Київ, 2021 року (pp. 15–17).
4. Дідковська, Л. І. (2010). Психосоматика: основи психодіагностики та психотерапії: навчальний посібник для вузів. Видавничий центр Львівського національного університету ім. І. Франка, 264.
5. Дідковська, Л. І. (2020). Когнітивні уявлення про хворобу як чинник психологічного благополуччя у ситуації хронічного захворювання. In Л. Рижак & Н. Жигайло (Eds.), Тези звітної наукової конференції філософського факультету Львівського національного університету імені Івана Франка (pp. 138–140).
6. Друзь, О. В., Черненко, І. О., & Пергаменщик, О. В. (2024). Методика використання глинотерапії у соціально-психологічній реабілітації військових. Габітус, (63), 201–207. <http://habitus.od.ua/journals/2024/63-2024/37.pdf>
7. Казачінер О. С. Казкотерапія: поглиблений курс : практикум / О. С. Казачінер, Ю. Д. Бойчук ; Харків. нац. пед. ін-т ім. Г. С. Сковороди. – Харків, 2022. – 119 с.
8. Калька Н., Ковальчук З. К17 К563 Практикум з арт-терапії: навч.-метод. посібник. Ч. 1. Львів : ЛьвДУВС, 2020. 232 с.
9. Клібайс, Т. В., Дець, О. Л. (2019). Психологічні особливості настановлень осіб із психосоматичними захворюваннями. Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка, 32, 64–70.
10. Лісова, О. С. (2008). Психологічні особливості внутрішньої картини здоров'я в осіб з виразковою хворобою: автореферат дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук: 19.00.04 «Медична психологія». Харк. мед. акад. післядиплом. освіти. (20 с.)
11. Baral, S. P., et al. (2024). Role of art therapy in mental health rehabilitation: Evidence from clinical interventions. African Journal of Biomedical Research, 27(3), 1187–1193.
12. Gollwitzer P., Bayer U., McCulloch K. (2005). The control of the unwanted. In Unintended thought (pp. 485–515). Guilford Press.
13. Kalus, A. (2013). Psychosomatic disorders among adopted people. Advances in Experimental Medicine and Biology, 755, 369–373.
14. Oenema, A.(2003). Exploring the occurrence and nature of comparison of one's own perceived dietary fat intake to that of self-selected others. Appetite, 41(3), 259–264.
15. Wang, J. H., & Abdullah, A. B. (2024). A summary of expressive arts therapy and painting therapy. Creative Education, 15(2), 278–288.

References:

1. Bulich, V., & Filkina, T. (2025). Vektory psykholohichnoi reabilitatsii poranenykh viiskovoslužbovtiv [Vectors of psychological rehabilitation of wounded military personnel]. In O. L. Voznesenska & L. O. Podkorytova (Eds.), Prostir artterapii: vektory ztsilennia u chasy viiny: materialy XXII Mizhnarodnoi mizhdystsyplinarnoi naukovo-praktychnoi konferentsii (21–23 bereznia 2025 r.) [Art therapy space: Vectors of healing in times of war: Proceedings of the 22nd International Interdisciplinary Scientific and Practical Conference (March 21–23, 2025)] (pp. 7–10). Talkom.

2. Voznesenska, O., Lutsenko, O., & Perun, M. (Eds.). (2023). Artterapiia ditei u chasy viiny: metodychnyi posibnyk [Art therapy for children during wartime: Methodological guide].
3. Galitsyna, L. (2021). Artterapiia yak instrument dialohu mizh tilom, mozkom i emotsiiamy u psykhosomatychnomu poli kliienta [Art therapy as a tool for dialogue between body, brain, and emotions in the psychosomatic field of the client]. In Prostir artterapii: mystetstvo stosunkiv u tantsi zhyttia: XVIII Mizhnarodna mizhdystsyplinarna naukovo-praktychna konferentsiia [Art therapy space: The art of relationships in the dance of life: 18th International Interdisciplinary Scientific and Practical Conference] (pp. 15–17).
4. Didkovska, L. I. (2010). Psykhosomatyka: osnovy psykhodiahnostyky ta psykhoterapii: navchalnyi posibnyk dlia vuziv [Psychosomatics: Fundamentals of psychodiagnostics and psychotherapy: Textbook for universities]. Vydavnychiy tsentr Lvivskoho natsionalnoho universytetu im. I. Franka.
5. Didkovska, L. I. (2020). Kognityvni uiavlennia pro khvorobu yak chynnyk psykhologichnoho blahopoluchchia v sytuatsii khronichnoho zakhvoriuvannia [Cognitive representations of illness as a factor of psychological well-being in the context of chronic disease]. In L. Ryzhak & N. Zhygailo (Eds.), Tezy zvitnoi naukovoï konferentsii filosofskoho fakultetu Lvivskoho natsionalnoho universytetu imeni Ivana Franka [Abstracts of the reporting scientific conference of the Faculty of Philosophy, Ivan Franko National University of Lviv] (pp. 138–140).
6. Druz, O. V., Chernenko, I. O., & Perhamenshchuk, O. V. (2024). Metodyka vykorystannia hlynoterapii u sotsialno-psykhologichnii rehabilitatsii viiskovykh [Methodology of using clay therapy in the socio-psychological rehabilitation of military personnel]. *Habitus*, (63), 201–207. <http://habitus.od.ua/journals/2024/63-2024/37.pdf>
7. Kazachiner, O. S., & Boichuk, Yu. D. (2022). Kazkoterapiia: pohlyblenyi kurs: praktykum [Fairytale therapy: Advanced course: Practicum]. Kharkivskyi natsionalnyi pedahohichnyi instytut im. H. S. Skovorody.
8. Kalka, N., & Kovalchuk, Z. (2020). Praktykum z art-terapii: navchalno-metodychnyi posibnyk. Chastyna 1 [Art therapy practicum: Educational and methodological manual. Part 1]. Lvivskyi derzhavnyi universytet vnutrishnikh sprav.
9. Klibais, T. V., & Dets, O. L. (2019). Psykhologichni osoblyvosti nastanovlen osib iz psykhosomatychnymy zakhvoriuvanniamy [Psychological features of the attitudes of individuals with psychosomatic disorders]. *Pedahohichna osvita: teoriia i praktyka. Psykhologhiia. Pedahohika*, 32, 64–70.
10. Lisova, O. S. (2008). Psykhologichni osoblyvosti vnutrishnoi kartyny zdorov'ia v osib z vyrazkovoïu khvoroboiu [Psychological features of the internal picture of health in individuals with peptic ulcer disease] (Doctoral dissertation, Kharkiv Medical Academy of Postgraduate Education). [Abstract].
11. Baral, S. P., et al. (2024). Role of art therapy in mental health rehabilitation: Evidence from clinical interventions. *African Journal of Biomedical Research*, 27(3), 1187–1193.
12. Gollwitzer, P., Bayer, U., & McCulloch, K. (2005). The control of the unwanted. In J. S. Uleman & J. A. Bargh (Eds.), *Unintended thought* (pp. 485–515). Guilford Press.
13. Kalus, A. (2013). Psychosomatic disorders among adopted people. *Advances in Experimental Medicine and Biology*, 755, 369–373.
14. Oenema, A. (2003). Exploring the occurrence and nature of comparison of one's own perceived dietary fat intake to that of self-selected others. *Appetite*, 41(3), 259–264.
15. Wang, J. H., & Abdullah, A. B. (2024). A summary of expressive arts therapy and painting therapy. *Creative Education*, 15(2), 278–288.